

Анатомо-фізіологічні особливості жувального апарату у віковому аспекті

1. Молочний та змінний прикуси. Їх характеристика
2. Порівняльна характеристика молочних і постійних зубів
3. Фізіологічні та паталогічні прикуси. Їх характеристика
4. Постійний прикус і його характеристика. Ознаки ортогнатичного прикусу в центральній оклюзії

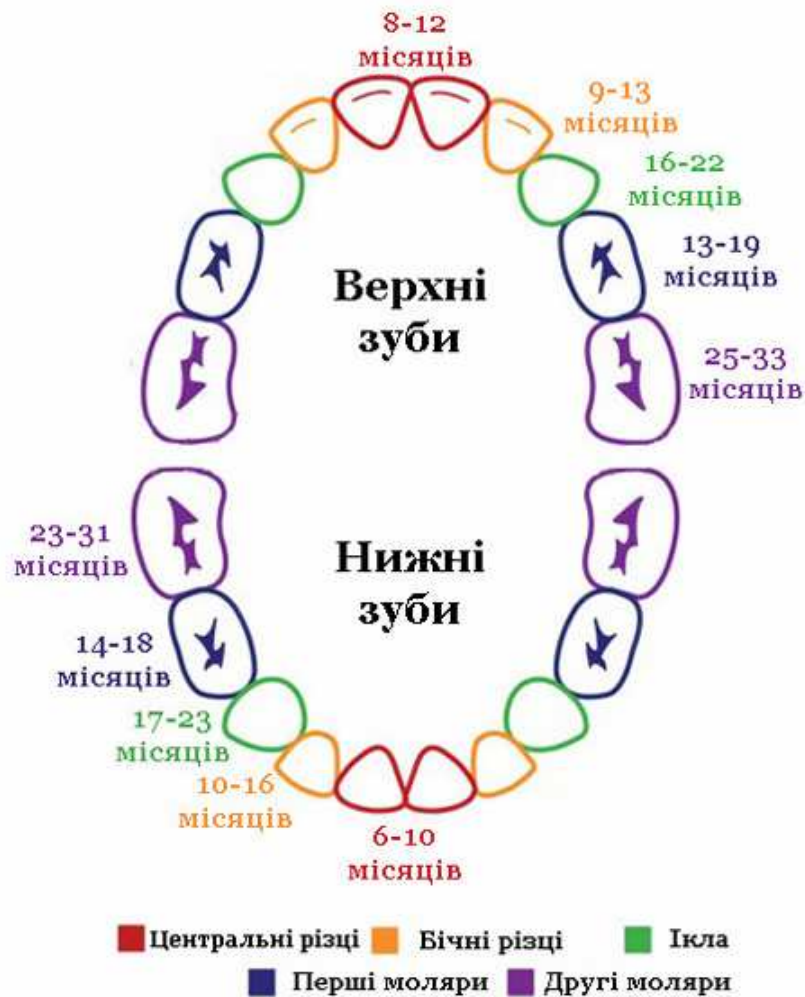
У новонародженої дитини спостерігається дистальне розташування нижньої щелепи відносно верхньої.

Череп новонародженого

З часом співвідношення щелеп змінюється і до моменту прорізування перших зубів стає нейтральним. Цьому сприяє акт смоктання, який є великим функціональним стимулом для росту нижньої щелепи. Формування та строки прорізування зубів залежать від загального стану дитини та її конституції.

Як правило, зуби прорізаються спочатку на нижній щелепі. Першими з молочних зубів з'являються центральні різці, які прорізаються у віці 6-10 місяців. За ними йдуть бічні різці: у 10-16 місяців. Після різців прорізується перші молочні моляри – у 14-18 місяців. У віці 16-22 місяців у дитини з'являються молочні ікла. А прорізуванням других молярів, яке спостерігається в дитини віком 24-32 місяців, закінчується прорізування молочних зубів.

Терміни прорізування молочних зубів

Відмінність молочних зубів від постійних є досить значна.

Молочні зуби

Найперше вони відрізняються від постійних: формою, кольором, розміром коронки. На відміну від постійних, які мають жовтий відтінок, молочні зуби мають голубуватий. В молочних менші за розміром коронки та не сильно виражені жува-

льні горбики. Також коронки молочних зубів фактично не мають чітко вираженого екватора, через те, що найбільш випуклою частиною молочного зуба є його шийка. Тобто шийка та екватор молочних зубів співпадають.

Відрізняють **2 періоди молочного прикусу**.

Перший починається від моменту прорізування перших молочних зубів до 3-3,5 років. Другий період приходить на зміну відповідно першому, та триває до шестирічного віку.

В першому періоді спостерігається півкругла форма зубних дуг з незначним сплюсненням фронтальної ділянки на нижній щелепі, внаслідок чого утворюється перекриття верхніми зубами нижніх. Зуби щільно стоять у зубних дугах, контактуючи всією площею апроксимальних поверхонь. Стирання зубів відсутнє. Нижня щелепа займає нейтральне розташування. Дистальні апроксимальні поверхні других молочних молярів розташовані в одній площині.

Для **другого** періоду характерне значне стирання зубів, наявність проміжків між ними, відсутність перекривання верхніми зубами нижніх, мезіальний зсув нижньої щелепи з утворенням „сходинок” у ділянці дистально розташованих апроксимальних поверхонь других молочних молярів.

Якщо одна з цих умов відсутня, то постійний прикус не сформується правильно. (Наприклад: утворення мезіального прикусу через блокування нестертими горбиками молочних іклів верхніх зубів).

Молочні зуби з часом стираються, їх пульпа атрофується, розсмоктуються корені, зуби розхитуються та випадають.

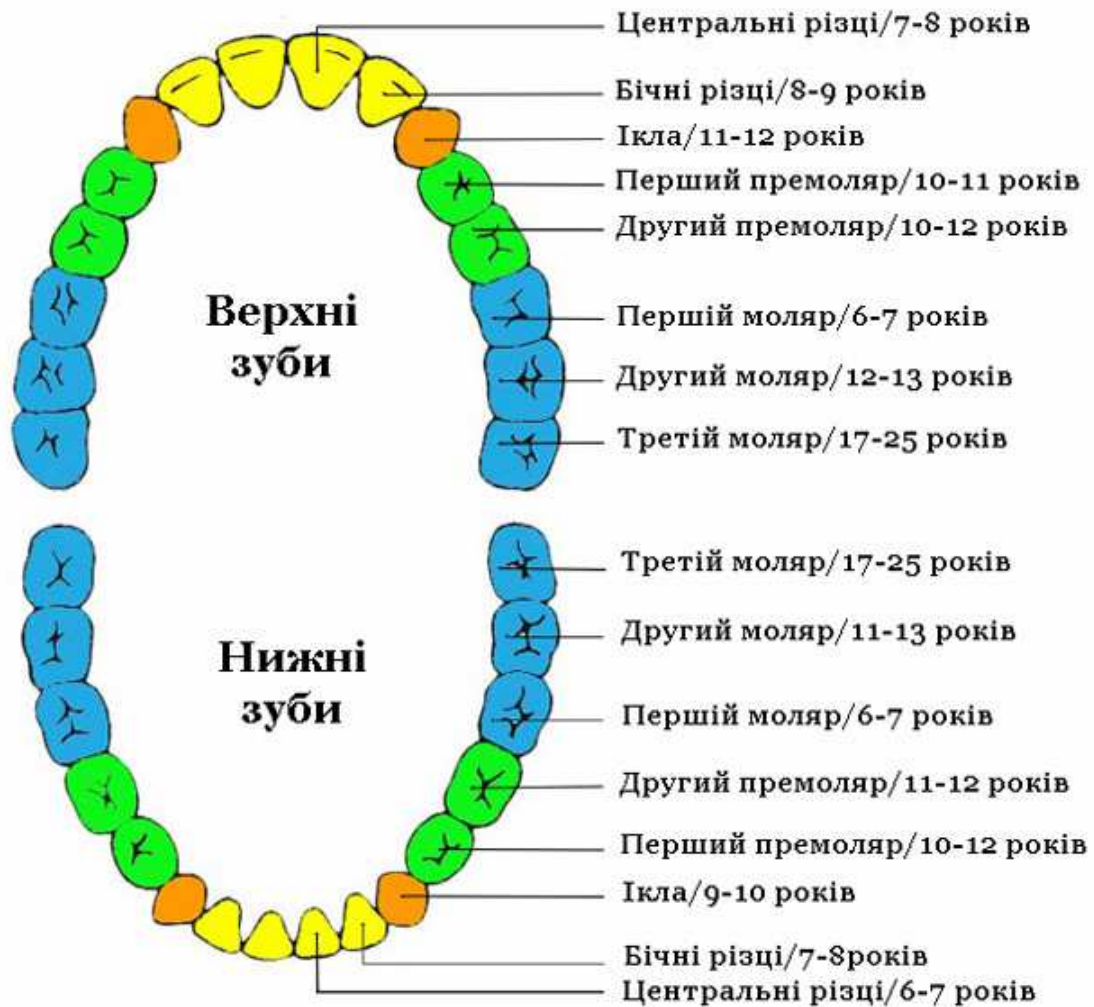
У 6-7 років починають прорізуватися постійні зуби. Першими прорізаються перші нижні моляри.

Період зміни молочних зубів постійними називається **змінним прикусом**. Він починається з 6 років та закінчується після зміни останнього молочного зуба. Як правило, послідовність прорізування спостерігається як і в молочному прикусі: спочатку прорізаються зуби на нижній щелепі, потім на верхній.

За першими молярами у віці 7-8 років йдуть центральні різці, а у віці 8-9 років з'являються бічні. Перші премоляри прорізаються в дитини віком 10-12 років. Прорізуванням постійних

іклів у 10-12 років закінчується формування фронтальної групи зубів. У віці 11-13 років прорізується другі премоляри, а в 12-13 років – другі моляри. Останніми з постійних зубів прорізаються „зуби мудрості”, тобто треті моляри, що відбувається у 17-25 (30) років.

Терміни прорізування постійних зубів

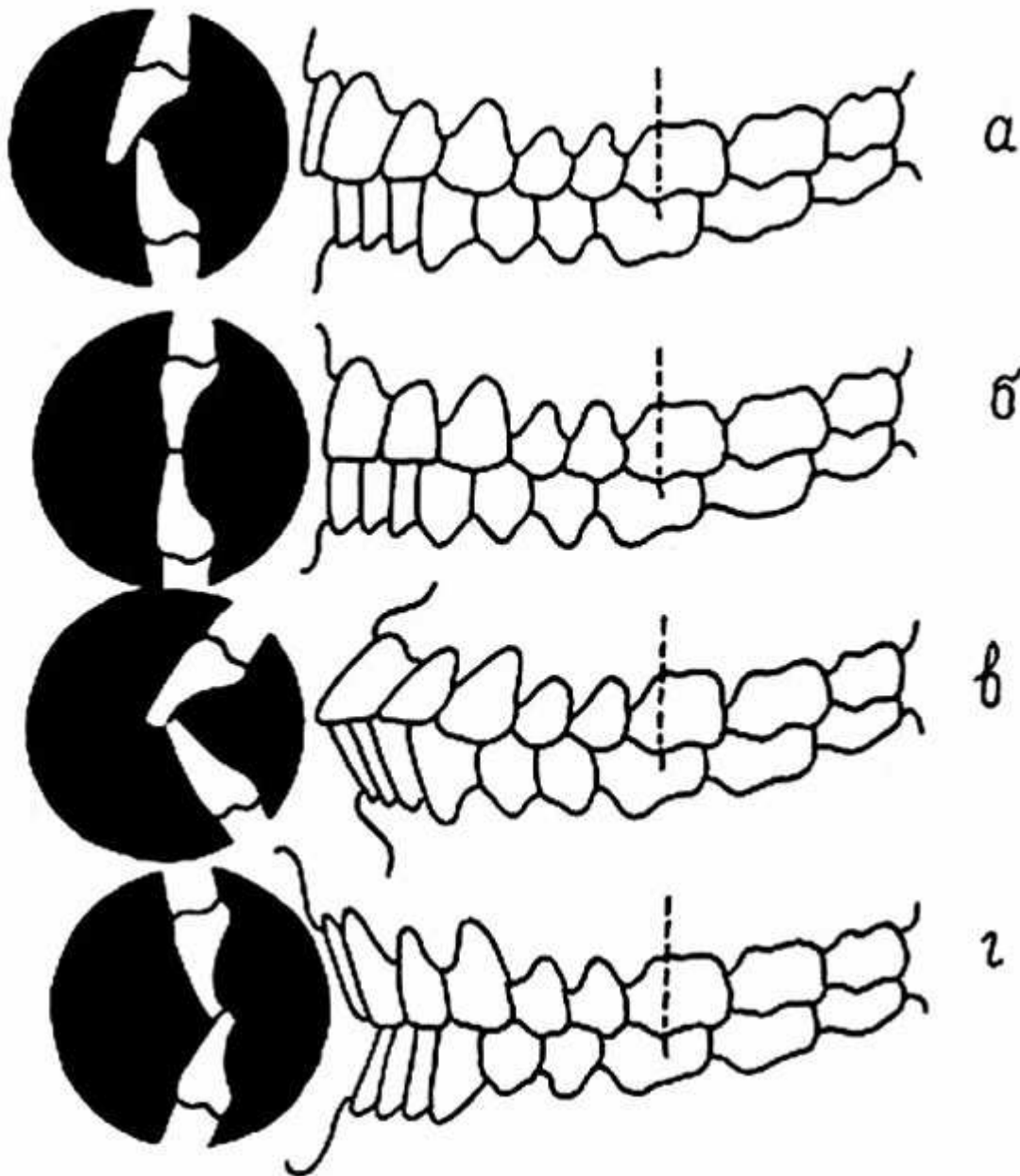
Змінний прикус на рентгені

Після зміни останнього молочного зуба (тобто після прорізування других постійних молярів), настає **період постійного прикусу**.

Співвідношення верхніх та нижніх зубів визначає вид прикусу. Змикання зубів та зубних дуг, при якому не порушується функція жування та забезпечується стійкість зубів називається **фізіологічним прикусом**.

Фізіологічним прикусом є:

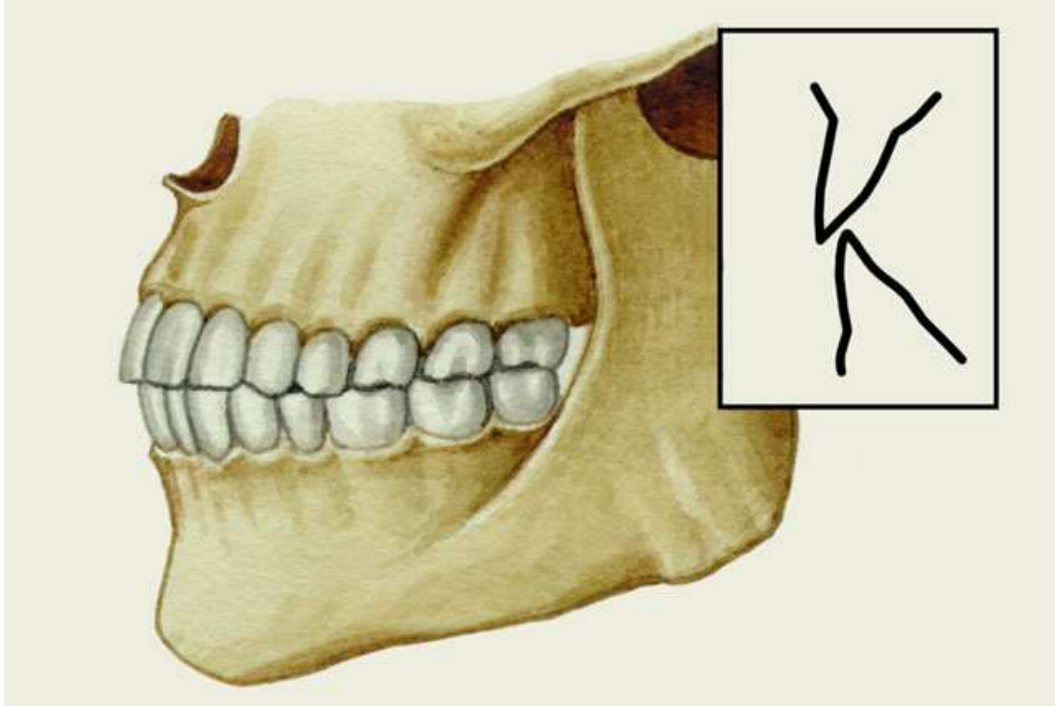
- Ортогнатичний (а)
- Прямий (б)
- Біпрогнатичний (в)
- Опістогнатичний (г) прикуси.

Фізіологічні прикуси

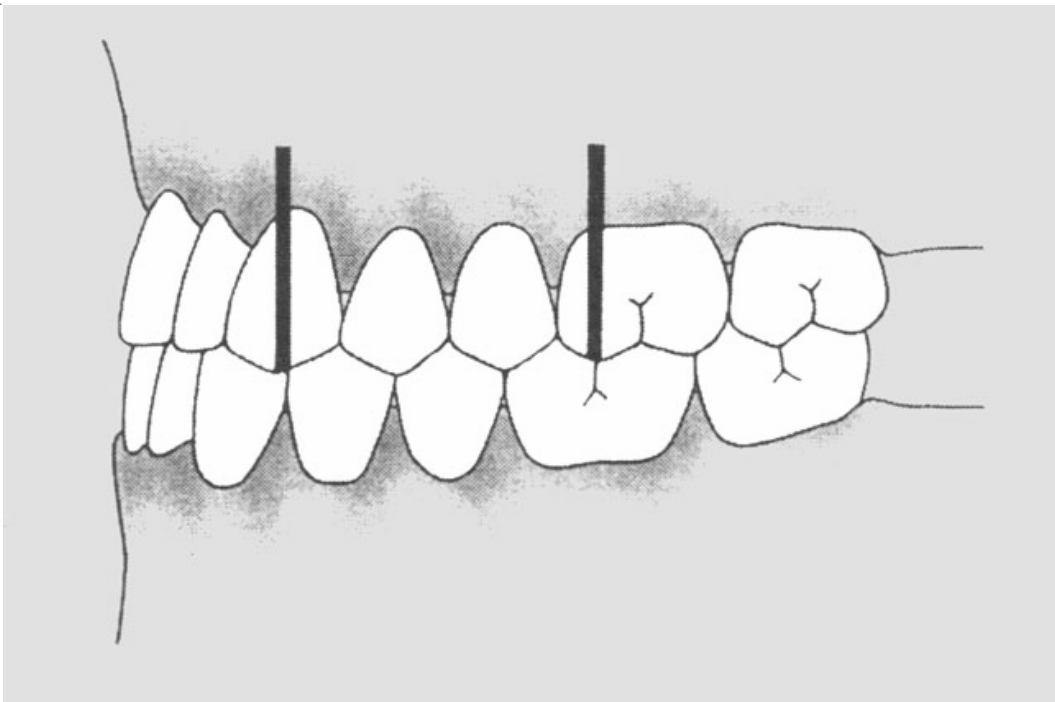
Ознаки ортогнатичного прикусу в центральній оклюзії.

Верхня зубна дуга має форму напівеліпса та перекриває нижню, яка має форму параболи. Верхні фронтальні зуби перекривають нижні на 1/3 довжини коронки. Середня лінія між центральними різцями співпадає. В бічних ділянках спостерігається перекривання щічними горбиками верхніх зубів щічних горбиків нижніх. Кожен зуб має по два антагоністи, крім нижніх центральних різців та останніх верхніх молярів.

Ортогнатичний прикус

Передньо-щічний горбик верхньої „шестірки” заходить у серединну фісуру між щічними горбиками нижнього першого моляра.

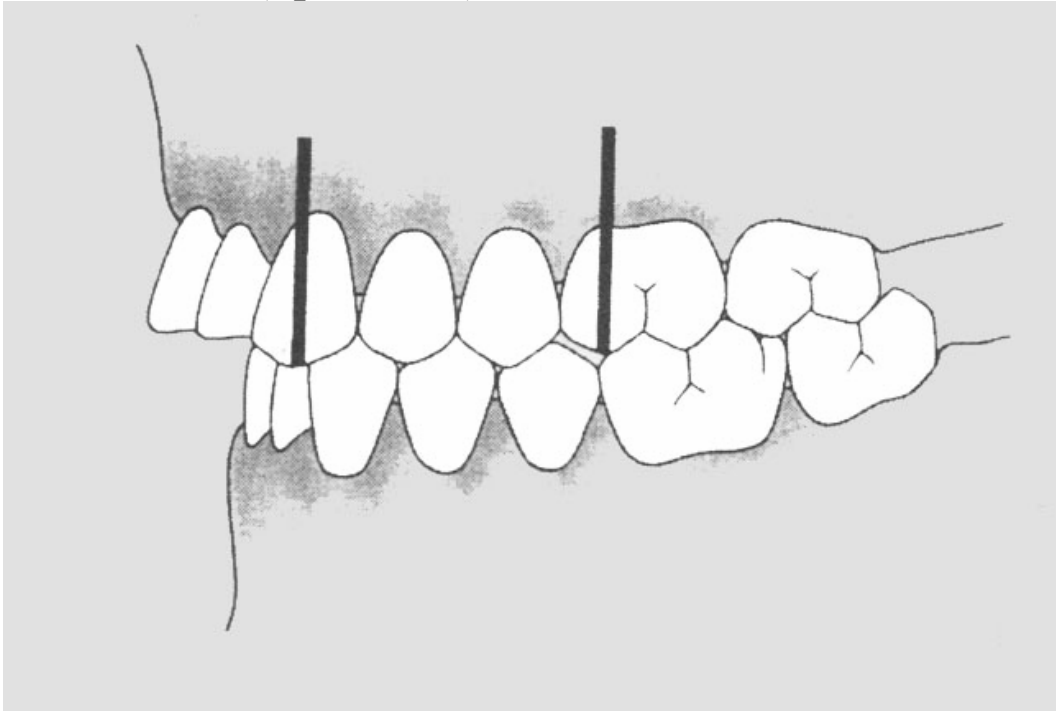

Відхилення від нормального співвідношення зубних рядів внаслідок неправильного розвитку щелеп слід розглядати як аномалії прикусу, які найчастіше виявляються у **3-х напрямках**:

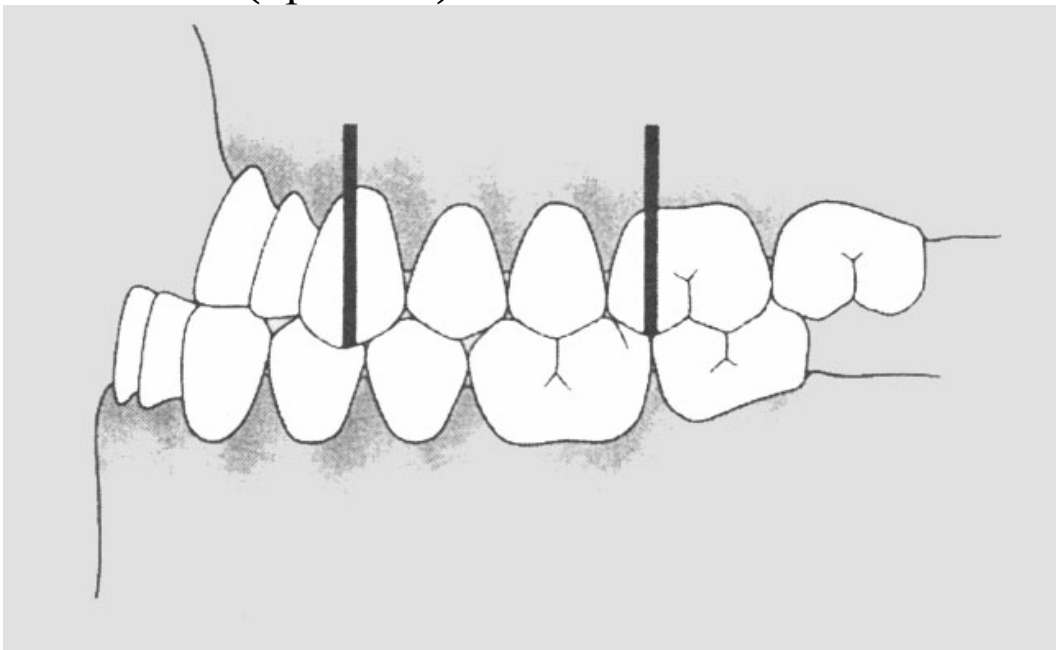
- **сагітальному**
- **вертикальному**
- **трансверзальному**

До першого, сагітального напрямку аномалій відносяться

- **дистальна (прогнатія):**

- **мезіальна (прогенія) оклюзії:**

До аномалій у вертикальному напрямку відносяться:

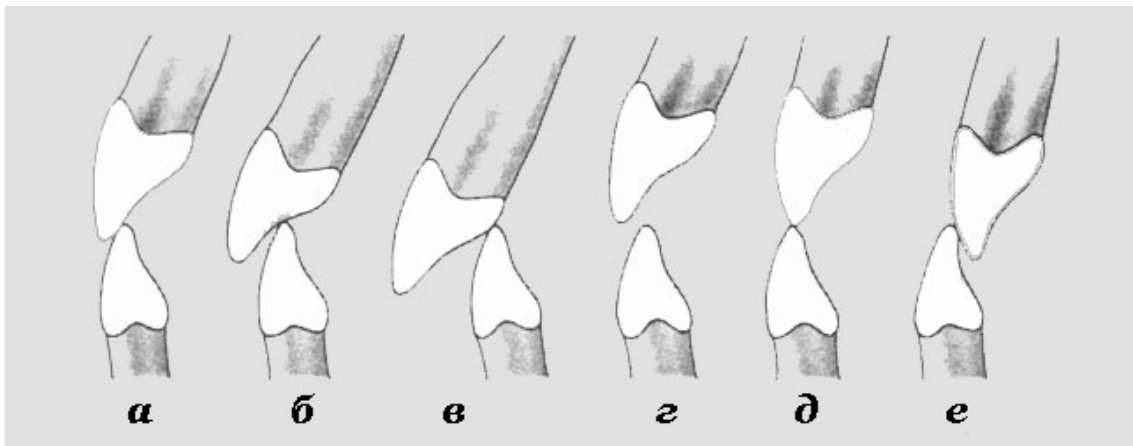
- **глибокий;**
- **відкритий прикус.**

Відкритий прикус

Глибокий прикус

Співвідношення передніх зубів у вертикальній площині:

а – ортогнатичний прикус; б – біпрогнатичний прикус

в – глибокий прикус; г – відкритий прикус,

д – прямий прикус; е – мезіальний прикус

До третього напрямку аномалійних прикусів відносяться:

- односторонній перехресний;
- двосторонній перехресний (так званий „косий” прикус)

Перехресний прикус